

SĄDOWNICTWO

Jak cię widzą w todze, tak cię poważają

Brytyjskie dyskusje na temat ubioru prawników występujących przed sądem to okazja, by przyrzeć się polskim realiom. A estetyczna strona rozpraw często budzi zastrzeżenia

MAREK DOMAGALSKI

Prezes Sądu Najwyższego Wielkiej Brytanii zapowiedział, że brytyjscy prawnicy i sędziowie nie będą już musieli nosić peruk z końskiego włosa na rozprawach cywilnych, które królowały tam od XVII wieku. Badania wykazały, że wielu prawników uważa je za anachroniczne, niewygodne i drogie (uroczysta peruka do ramion kosztuje ponad 1500 funtów, a krótsze ok. 400). Są jednak i tacy, którzy twierdzą, że peruka przydaje im autorytetu.

Jeden krój, różne profesje

Polskie stroje sądowe są znacznie prostsze i tańsze: toga adwokacka (z elanobawelny) kosztuje 360 zł brutto. Togi poza kolorowymi elementami zasadniczo się nie różnią (szczegółowy opis zawierają odpowiednie rozporządzenia ministra sprawiedliwości).

Kolorowe są tylko żaboty i wypustki na kołnierzu i mankietach. Dzięki nim można łatwo rozpoznać, jaką rolę prawnik pełni w sądzie:

- **zielony** – to kolor adwokatów,
- **ciemnoniebieski** – radców,
- **fioletowy** – sędziów i ławników,
- **czerwony** – prokuratorów.

Nowe instytucje wprowadzają nową tradycję. Przykładem są biało-czerwone wypustki w togach sędziów Trybunału Konstytucyjnego. W polskiej tradycji sądowej ginie natomiast biret. Spotkać go moż-

Suknia fałdzista

- Toga jest suknią fałdzistą z lekkiego czarnego materiału wełnianego lub wełnopodobnego, sięgającą powyżej kostek, ok. 25 cm od ziemi. U góry jest odcinany karczek 21 cm. U dołu toga ma w obwodzie 2,70 m – 2,78 m i od karczka w dół ułożona jest w kontrafałdy, po trzy na obydwu przodach i siedem na plecach.
- Kołnierz ma okrągły, płasko wyłożony, zapinany pod szyją na haftkę. Jego szerokość z tyłu 16 cm, a z przodu 18 cm. Toga zapinana jest na pięć guzików krytych.
- Rękawy u góry ułożone są w siedem – dziewięć kontrafałd tworzących bufy, u dołu w obwodzie mają 75 cm i skrojone są tak, że po odwinęciu tworzą mankiety 10 cm. Wewnątrz rękawa przy przegubie ręki jest zażrask.
- Przy kołnierzu wszyty jest żabot z jedwabiu długości 21 cm, szerokości u dołu 28 cm, ułożony w 13 kontrafałd, z których środkowa, szerokości 2 cm, ma fałdy po obu stronach, a pozostałe biegną w kierunku rękawów. Żabot z prawej strony togi jest zapinany na guziczek.

(fragmenty z rozporządzenia ministra sprawiedliwości)

na jeszcze w TK i Sądzie Najwyższym.

Mundury prawników

– Ktoś mógłby zapytać, po co w ogóle w sądzie tzw. strój urzędowy, a więc toga, a u sędziów także łańcuch z godłem i biret – mówi adwokat Jerzy Naumann. – Tu chodzi nie tylko o tradycję i powagę miejsca. Z pewnych powodów lekarze chodzą w białych uniformach, księża w sutannach, wojskowi w mundurach. **Są miejsca i okoliczności, w których strój ma coś podkreślać, odróżniać, budzić respekt itd. Podobnie jest z togą.** To bardzo ważny rekwizyt, ale nie tylko. To istotne odróżnienie aktorów, którzy odgrywają różne role w procesie. Bo sąd to w pewnym sensie teatr, tyle że prawdy i sprawiedliwości. A skoro sprawy są poważne, potrzebny jest odpowiedni strój i jego właściwe noszenie. Dlatego oburza toga wyświechtana czy też sędziowski łań-

cuch przewieszony przez szyję jak lasso.

– Wydaje się, że sens używania togi tłumaczą nie tylko jej rzymskie korzenie i potrzeba powagi. Toga przede wszystkim chroni przed pstrokacizną i ekstrawagancją stroju sądu i stron – uważa mecenas Michał Błęszyński.

Szare nie w cenie

Niestety, szacunek do sądu bywa wystawiany na ciężką próbę. A to sędzia uderza łańcuchem jak młotem, a to adwokat nie zapina togi, bo gorąco. Toga bywa tak sfatygowana, że nie wiadomo, kogo okrywa. W skrajnych wypadkach sędziowie zwracają pełnomocnikom uwagę.

Renomowani prawnicy z dobrych kancelarii pamiętają, że ludzie widzą, czy odpowiedni guziki w odpowiednim czasie jest zapięty.

masz pytanie do autora, e-mail: m.domagalski@rzczechpospolita.pl